

Posudek diplomové práce Marty Kuncové

Funkce francouzských členů z hlediska výstavby textu ve srovnání s jazykovými prostředky češtiny

(PF JU České Budějovice, 2008, 109 stran)

Cílem práce Marty Kuncové je provést analýzu funkcí francouzských členů ve výstavbě textu a srovnat, jakými prostředky v ekvivalentních funkcích disponuje čeština. Práce je rozdělena na dvě části, teoretickou a praktickou. V části teoretické diplomandka vysvětluje na základě odborné literatury hlavní funkce francouzských členů v souvislosti s textovými jevy, v části praktické pak analyzuje v kontrastivním pohledu povídku *Permisson* z knihy *Je voudrais que quelqu'un m'attende quelque part* (2002) autorky Anny Gavaldu a překlad povídky z pera Silvie Dokulilové *Opuštitelka*.

V části teoretické se nejprve zabývá definicí pojmu člen/determinant, přičemž srovnává francouzské a české pojetí. Naráží zde na problém terminologický, který se snaží zrekapitulovat v tabulce na str. 14, kde uvádí různé termíny vztahující se ke stejným morfémům v české a francouzské tradici. Tabulka nakonec vyznívá poněkud sterilně, bylo by třeba přidat vysvětlující komentář a jednotlivé buňky tabulky přehledně označit.

Následuje kapitola o syntaktické funkci determinantů a jejich sémantice. Diplomandka si všímá jejich role v nominálních grupách. Inspiruje se zde výkladem *Grammaire méthodique du français* (GMF), (2004: 151-161). Diplomandka se pustila do nesnadného úkolu interpretovat cizojazyčný odborný lingvistický výklad v češtině. Bohužel přes dílčí úspěchy se jí to ne vždy podařilo – str. 17 hovoří o determinované skupině, ovšem výklad GMF se týká skupiny determinantů („určovatelské syntagma“). Výrazné desinterpretace se pak vyskytují na str. 18 (výrazy jako „ověřil popis skutečnosti -vérifier, označení rodové hodnoty - valeur générique, jejich použití – occurrence particulière, apod.), či na str. 19 – (žádného předběžného referenčního označení – repérage référentiel préalable). Zařazení výkladu o syntakticko-sémantických charakteristikách determinantů má své opodstatnění, ale bylo by žádoucí tento výklad koncipovat s ohledem na cíl a téma práce.

Následuje výklad o anafoře a katafoře, tedy o pojmech, které jsou pro analýzu fungování členů v textu klíčové. Výklad je věcně v pořádku, ale bylo by třeba zde konkrétněji uvádět zdroje, na jejichž základě diplomandka svou syntézu provádí, neboť v této oblasti existuje jistá terminologická nesourodost jak ve francouzské tak v české textové lingvistice. Bylo by tedy žádoucí explicitně uvést, zda diplomandka provedla určité vlastní terminologické a klasifikační úpravy a na základě čeho, či zda se držela již někde publikovaného výkladu.

V návaznosti na tuto kapitolu zařadila M. Kuncová pojednání o členu kataforickém a anaforickém, přičemž vychází ze statě H. Weinricha a jeho *Grammaire textuelle du français*. Zpracování francouzského textu do českého výkladu je zde o poznání lepší, než v případě kapitoly 2, přesto bych někde uvítal více pečlivosti ve formulacích.

K kapitole 4 píše diplomandka věnuje problematice výstavby textu, přičemž si všímá aktuálního větného členění a pro koherenci textu zásadních tematických posloupností. Vychází zejména ze zdrojů českých (Čechová, Firbas, Hrbáček, Loucká), přihlíží i k některým pracím francouzským (Maingueneau). Vytkl bych zde určitou nejednotnost v grafickém znázorňování tematických posloupností (někde je T-R, jinde T+R), což je detail, více mi ale vadí překlad termínu H. Loucké „*progression à thème dérivé*“ výrazem

posloupnost rozvíjeného tématu (vhodnější by bylo např. „posloupnost založená na derivovaném průběžném tématu“)

Celkově první část práce hodnotím následovně: za pozitivní považuji fakt, že diplomandka vycházela z více relevantních zdrojů, českých i francouzských, které důkladně prostudovala a které synteticky interpretovala. Že její interpretace byly ne vždy kvalitně formulovány, je ke škodě věci, ale nepovažoval bych to za zásadní nedostatek. Důrazněji bych ovšem vytkl fakt, že teoretickému výkladu chybí určitá jednotící linie, je poskládán z jednotlivých částí, které jsou poněkud nesourodé, není zřetelné, jaké mají jednotlivé části vztah k tématu práce –funkci francouzských členů ve výstavbě textu –to platí zejména o kapitole 4. Tato skutečnost je pak handicapem ve druhé, praktické části.

V ní diplomandka analyzuje povídku *Permission* ve srovnání s jejím českým překladem *Opuštěák*. Zkoumá jednotlivé výpovědi, ve kterých určuje tematickou a rématickou část, všímá si úlohy členů v těchto částech a případně určuje typ anaforických či kataforických vztahů. Uvádí zejména, jaký ekvivalent francouzského členu se vyskytuje v českém překladu. Analýza je detailní a pečlivá, přesto je třeba uvést několik kritických poznámek.

Vzhledem k tomu, že v teoretické části neprovedla diplomandka syntetický rozbor kritérií, která spoluurčují funkci členů v textu, praktická část poněkud trpí mechaničností analýz. Bylo by třeba důkladněji se zaměřit na vztah – aktuální členění - tematická posloupnost – anafora – výběr členu – jazykové prostředky češtiny.

Není vždy vhodná formulace „člen je přeložen...“, neboť překladatel zpravidla nepřekládá morfém po morfému, ale komplexně celou výpověď s ohledem na její smysl v textu. Zavádějící je tedy např. tvrdit „člen je přeložen superlativem“ jako na str. 56 apod.

Závěrečná tabulka má pak být jakýmsi shrnutím českých ekvivalentů francouzských členů. Tabulka není příliš přehledná. Není jasné, zda autorka v pravém sloupci uvádí pouze ekvivalent členu či zda má na mysli ekvivalent pro celou NG. Můžeme se ptát, čeho je ekvivalentem např. „sloveso“, „zcela jiný výraz“, nebo „příslopečné určení místa“ (zde navíc nepřijatelné smísení morfologické a větněčlenské roviny); tento problém je ostatně spojen s poznámkou uvedenou výše.

Ze všech těchto důvodů, se diplomandce nepodařilo fundovaně srovnat jazykové prostředky francouzštiny a češtiny, odhalit případné pravidelnosti či omezení ve vzájemných korespondencích.

Přes uvedené nedostatky splňuje práce požadavky na diplomové práce kladené. Doporučuji ji k obhajobě se známkou **velmi dobře**.

V Českých Budějovicích dne 14. května 2008.

Mgr. Ondřej Pešek, Ph.D.